

Качество на атмосферния въздух и по-чист въздух за Европа

Директива (ЕС) 2024/2881 — преработен текст
Приета: 23 октомври 2024 г.

Информация за директивата

Преработва и заменя Директиви 2008/50/ЕО и 2004/107/ЕО относно качеството на атмосферния въздух.

Въвежда актуализирани стандарти за замърсителите с цел защита на човешкото здраве, екосистемите и биоразнообразието.

Съгласува се с Европейския зелен пакт и Плана за действие „Нулево замърсяване“.

Създава единна рамка в ЕС за мониторинг, планиране и прилагане на мерки за качеството на въздуха.

Подобрява сътрудничеството между държавите членки.

Информация за директивата – Цели

До 2050 г. качеството на въздуха в ЕС да не представлява риск за здравето или околната среда („нулево замърсяване“).

Приближаване на стандартите на ЕС до Насоките за качеството на въздуха на СЗО (2021 г.).

Задължения за намаляване на средната експозиция, цели за средна концентрация на експозиция, алармени прагове, информационни прагове и дългосрочни цели.

Нови прагове за замърсители – сравнение

Замърсител	Стара норма	Нова норма (до 2030 г.)
PM2.5 (годишна стойност)	25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
PM2.5 (дневна стойност)	—	25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (макс. 18 дни/г.)
PM10 (годишна стойност)	40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
PM10 (дневна стойност)	50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (35 дни/г.)	45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (18 дни/г.)
NO ₂ (годишна стойност)	40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
NO ₂ (дневна стойност)	—	50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (18 дни/г.)
NO ₂ (часова стойност)	200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (18 пъти/г.)	200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (3 пъти/г.)
Озон O ₃ (8-часова средна)	120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (25 дни/3 г.)	120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (18 дни/3 г.)
SO ₂ (дневна стойност)	125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (3 дни/г.)	50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (18 дни/г.)
SO ₂ (часова стойност)	350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (24 дни/г.)	350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (3 пъти/г.)
SO ₂ (годишна стойност)	—	20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Нови изисквания – Част 1

Разширен мониторинг: повече измервателни пунктове и „суперстанции“ за фини прахови частици, ултрафини частици, черен въглерод, амоняк.

! Удължаване на крайните срокове за постигане на резултати и освобождаване от задължението да се прилагат някои пределно допустими стойности - **дерогации**.

- Замърсители, по които е допустимо да се иска дерогация - (ФПЧ10 и ФПЧ2,5), азотен диоксид, бензен или бензо(а)пирен;

- Максимум до 1 януари 2040г.

- Условия: топографски и климатични фактори, трансгранично замърсяване, замяна на отоплителни системи;

- Наличие на Пътна карта до 31.12.2028 г.

- Отчети на всеки 2.5 години и за първи път до 30 юни 2031 г.

Нови изисквания – Част 2

Държавите членки трябва да изготвят **пътни карти (air quality roadmaps)**, ако след 2026 г. нивата на замърсителите са над пределно допустимите стойности, които са определени за постигане на 1 януари 2030 г.

Планове за качество на въздуха: При превишаване през година X (от 2030 г.) на пределно допустима стойност или целева стойност или на задължението за намаляване на средна експозиция. За озон, само когато има значителен потенциал за намаляване на концентрациите и няма непропорционални разходи. Подробна обосновка на всеки 5 години

Задължение за планове за краткосрочни действия за намаляване на пиковите епизоди на замърсяване за повече замърсители.

Данни за качеството на въздуха в реално време за обществеността и задължителни предупреждения при риск за здравето.

Нови изисквания – Част 3

Гражданите получават право на достъп до правосъдие и право да търсят обезщетение при вреди за здравето поради неспазване на изискванията на член 19 и член 20 на директивата.

Засилено сътрудничество при трансгранично замърсяване на въздуха между държавите членки и със съседни държави.

Европейската комисия извършва преглед на стандартите до 31 декември 2030 г. и след това на всеки 5 години.

Хронология

Дата	Събитие / задължение
23 октомври 2024 г.	Приемане на директивата от Парламента и Съвета
20 ноември 2024 г.	Публикуване в Официален вестник на ЕС
10 декември 2024 г.	Влизане в сила на директивата
2025 – 2029 г.	Национално прилагане, модернизиране на мониторинга
11 юни 2026 г.	Комисията приема технически актове (моделиране, разполагане на пунктове)
1 януари 2030 г.	Държавите членки трябва да спазват новите гранични стойности
31 декември 2030 г.	Първи преглед на нормите от Комисията
2050 г.	Дългосрочна цел: въздух без вреда за здравето („нулево замърсяване“)

Благодаря! Въпроси и дискусия

- Благодаря за вниманието!
- Дирекция ОЧВ, МОСВ